

Uredništvo i uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 8. Telefon 23-61-23-64. Monodna naročnina 25 lit. za inostranstvo 40 lit. — Osk. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.750 za inostranstvo. Izhajajoče nastopitve za oglaševanje in inostranstvo: UPI B. A. Milano. Republika se vračamo.

SLOVENE

OKTOBER - 1944

8

NEDELJA

Anhaltender feindlicher Druck im Raum nördlich Antwerpen

Zunehmende Wucht der feindlichen Angriffe im Einbruchraum südlich Geilenkirchen — Nachlassen der Kampftätigkeit in Mittelitalien — Sowjetische Panzerspitzen östlich Belgrad abgewiesen — Sowjetischer Grossangriff im ungarischen Grenzgebiet — Heftige Abwehrschlacht zwischen der Memel und der oberen Windau

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, den 7. Oktober 1944. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Am Leopold-Kanal nordöstlich Brügge blieben mehrere kanadische Angriffe erfolglos.

Infolge seiner Verluste und des Ausfalls von über 300 Panzern und Panzerfahrzeugen, die unsere Truppen in der Zeit vom 29. September bis 6. Oktober abschossen, hat der Feind seine Angriffe an der belgisch-holländischen Grenze nur mit verringerter Stärke fortgesetzt. Im Raum nördlich Antwerpen hält er seinen Druck aufrecht. Feindliche Panzerspitzen, die nördlich Baarle-Nassau vorzudringen versuchten, wurden im Gegenstoss abgewiesen, zahlreiche Panzer vernichtet. Die eigenen Angriffe gegen den feindlichen Brückenkopf südöstlich Wageningen gewannen weiter Boden; englische Gegenangriffe scheiterten.

Im Einbruchraum südlich Geilenkirchen nahm die Wucht der feindlichen Angriffe zu. Gegen unseren hartnäckigen Widerstand konnte der Gegner einige örtliche Einbrüche erzielen, verlor dabei jedoch 69 Panzer.

Unsere Schlachtflieger bekämpften in der vergangenen Nacht in rollenden Einsätzen feindliche Truppenziele im Raum von Aachen.

Die Besatzung des Forts Driant an der Mosel schlug starke feindliche Angriffe ab. Weitere Teile des Parroy-Waldes wurden vom Feind gesäubert. Beiderseits Remiremont haben die Nordamerikaner sich durch marokkanische und algerische Verbände verstärkt. Vor allem um die Talungänge östlich Remiremont sind heftige Kämpfe im Gange.

Vor den Festungen und Stützpunkten am Atlantik werden erfolgreiche eigene Stosstruppenunternehmen und Artilleriekämpfe gemeldet.

V Feuer lag auch gestern wieder auf London.

In Mittelitalien haben die Kämpfe infolge der Verschlechterung des Wetters an Heftigkeit nachgelassen. Örtliche Angriffe des Feindes beiderseits der Strasse Florenz-Bologna gegen unsere Bergstellungen blieben im zusammengefassten Feuer aller Waffen liegen.

Auf dem Balkan gehen die Kämpfe gegen die Banden weiter. Sowjetische Panzerspitzen haben die Theissmündung erreicht, wurden aber im Raum östlich Belgrad abgewiesen. Hier und bei Zajčar stehen unsere

Grenadiere und Gebirgsjäger in erbitterten Kämpfen gegen den weiter angreifenden Feind. Im ungarischen Grenzgebiet trat der Feind aus dem Raum nördlich Arad mit starken Kräften zum Grossangriff an und erreichte nach heftigen Kämpfen mit Angriffsspitzen die Schnelle Kreisch. Die feindlichen Kolonnen wurden von unseren Schlachtfliegern wirksam bekämpft. Weitere Gegenmassnahmen sind eingeleitet. Nordwestlich Thorenburg und an der Maros scheiterten zahlreiche Angriffe der Bolschewiken.

An den Pässen der Waldkarpaten lebte die Kampftätigkeit auf. Am unteren Narew wurde der feindliche Brückenkopf nördlich Serec durch unsere Angriffe weiter eingeeignet. Südlich Rozan führte der Feind unter dem Eindruck seiner hohen Verluste nur einzelne vergebliche Angriffe.

Zwischen der Memel und der oberen Windau ist eine heftige Abwehrschlacht entbrannt. Unsere Divisionen setzen dem mit starken Kräften und Schlachtfliegerunterstützung vordringenden Feind zähen Widerstand entgegen und schossen zahlreiche Panzer ab.

Nordamerikanische Terrorbomber führten unter Jagdschutz Terrorangriffe gegen die Reichshauptstadt, gegen Hamburg, Stralsund und Stettin, britische Verbände warfen Bomber auf rheinisch-westfälisches Gebiet und zerstörten bei Nachtangriffen Wohnviertel in Dortmund und Bremen. In der vergangenen Nacht unternahm ein schwächerer Verband britischer Flugzeuge einen weiteren Angriff auf Berlin. In heftigen Luftkämpfen und durch Flakartillerie wurden über dem Reichsgebiet und dem Westkamptraum 72 Flugzeuge, darunter 54 viermotorige Bomber abgeschossen.

Ergänzung zum OKW-Bericht

Aus dem Führerhauptquartier, 7. Oktober. Ergänzend zum Wehrmachtsbericht wird gemeldet:

Oberleutnant zur See der Reserve Tellmann hat als Kommandant eines zur Geleitsicherung wertvoller Schiffe gehörenden Vorpostenbootes durch geschicktes taktisches Verhalten und entschlossenes Handeln den Angriff eines aus sechs Booten bestehenden britischen Schnellbootverbandes vor der niederländischen Küste zum Scheitern gebracht und durch vollen Einsatz von Boot und Besatzung entscheidend zur Versenkung von vier Schnellbooten und der Beschädigung eines weiteren beigetragen.

Nadaljnji sovražni pritisk na področju severno od Anversa

Narastajoča silovitost sovražnih napadov na vdornem področju južno od Geilenkirchena — Popuščanje bojnega delovanja v srednji Italiji — Sovjetske oklepniške osti odbite vzhodno od Beograda — Sovjetski velenapad na madžarskem obmejnem ozemlju — Silna obrambna bitka med Memelom in Gornjo Vento

Führerjev glavni stan, 7. okt. DNB. Vrhovno poveljstvo obojenih sil javlja: Ob Leopoldovem prekopu severovzhodno od Bruges več sovražnih napadov, ni imelo uspeha.

Sprito izgub in izpada preko 300 oklepnikov ter oklepnih izvidniških voz, ki so jih bile uničile naše čete v času od 29. septembra do 6. oktobra, je napadal sovražnik ob belgijsko-nizozemski meji le z manjšo močjo. Pač pa vzdržuje svoj pritisk na področju severno od Anversa. S protisunkom smo zavrnili sovražne oklepniške kline, ki so skušali napredovati severno od Baarle-Nassaua. Uničili smo številne oklepniške. Lastni napadi na sovražno predmostje jugovzhodno od Wageningena še dalje napredujejo. Angleski protinapadi so se izjavili.

Na vdornem področju južno od Geilenkirchena so postali sovražni napadi silovitejši. Kljub našemu trdovratnemu odporu se je nasprotniku posrečilo napraviti nekaj vdorov, pri katerih je izgubil 59 oklepnikov.

Naša borbeno letala so v pretekli noči neprestano napadala sovražnikove čete na področju Aachena.

Posadka utrde Driant ob Moseli je odbila močne sovražne napade. Očistili smo nadaljnje dele Parroy-skega gozda.

Ob obeh straneh Remiremonta so se Severnoamerikanci ojačili z markizimi in alžirskimi oddelki. Predvsem za izhodo iz dolin vzhodno od Remiremonta se vrše silovitosti boji.

S trdnjav in oporišč in ob Atlantiku poročajo o uspešnih lastnih nastopih naskakovanih čet ter o topniškem boju.

London je bil včeraj zopet pod ognjem »V 1«.

V srednji Italiji je sprito slabega vremena popustila silovitost bojev. Krajevni sovražni napadi ob obeh straneh ceste Florenca-Bologna na naše gorske postojanke so se zrušili v strnjeno ognju vsega orožja.

Na Balkanu se nadaljuje boji proti tolovajem.

Sovjetski oklepniški klini so dosegli izliv Tise, na področju vzhodno od

Beograda pa smo jih zavrnili. Tu in pri Zajčaru se naši grenadirji in planinski lovci ogorčeno bore proti nadalje napadajočemu sovražniku. Na madžarskem obmejnem ozemlju je prešel sovražnik s področja severno od Arada z močnimi silami v velenapad ter je dosegel po silnih bojih s svojimi napadalnimi osti Hiti Körös. Naši borbeni letalci so uspešno napadali sovražne kolone. Prišli smo z nadaljnjimi protikuropi. Severovzhodno od Turde in ob Marosu so se izjavili številni belževski napadi.

Ob prelazih Gozdni Karpatoev je oživelo bojno delovanje.

Ob spodnjem Narewu smo z lastnimi napadi nadalje zožili sovražno mostišče severno od Sereca. Južno od Rozana je izvedel sovražnik pod vtisom svojih visokih izgub le posamezne brezuspešne napade.

Med Memelom in gornjo Vento se je razpletala silna obrambna bitka. Naše divizije so se žilavo uprle sovražniku, ki je prodiral z močnimi silami s podporo borbenih letal ter uničile številne oklepniške.

Severoamerikanski strahovalni bombniki so pod lovskim varstvom strahovalno napadli Berlin, Hamburg, Stralsund in Stettin. Britanski oddelki so vrgli bombe na rensko-westfalsko ozemlje ter razdejali pri nočnih napadih stanovanjske četrti v Ortmundu in Bremenu. V pretekli noči je nek šibkejši oddelek britanskih letal ponovno napadel Berlin. V silnih zračnih bojih in s protiletalskim topništvom smo sestrelili nad Nemčijo in zahodnim bojiščem 72 letal, med njimi 54 štirimotornih bombnikov.

Dopolnilo k vojnemu poročilu

Führerjev glavni stan, 7. okt. DNB. Dopolnilno sporočajo k vojnemu poročilu:

Rezervni mornariški nadporočnik Tellmann je kot poveljnik nekega predstražnega čolna spremljave, ki je ščitila dragocene ladje, s spretnimi taktičnim zdržanjem in odločnim ravnanjem odbil pred nizozemsko obalo

Nemški obrambni uspehi na vseh bojiščih

Berlin, 7. oktobra. Vojni poročevalec DNB-ja na zapadu Alex Schmalus poroča:

Trajne težke boje na področju južno in jugozapadno od Arnheima vedno bolj narekujejo uspešni nemški napadi. Posebno ogorčene so bile borbe pri Elstu. Jugozapadno od Vagenigena so dosegli nemški napadalni klini kljub žilavemu sovražnemu odporu kraje Opheusden, Dodevaard in Hien. Nadalje je uspešno nemškim četam napraviti zapadno od Arnheima nadaljnja predmostja preko spodnjega Rena. Sicer pa priča neprestano kopičenje štirih zborov druge angleške armade na delu prehoda, torej v trikotu Arnheim-Nimwegen-Hertogenbosch o pripravah na velenapad na rensko-westfalsko industrijsko ozemlje. V nasprotju s pretiranimi sovražnimi poročili o uspehih na drugem težišču pri Aachenu moramo ugotoviti, da se hudi boji severno od mesta sicer nadaljujejo, a da jih zemljepisno označujeta še vedno kraja Palenberg in Ubach. Borbe so tu izredno ogorčene ter jih bijeta obe strani z največjo silovitostjo. Amerikanci uporabljajo zaradi boljšega vremena zopet močnejše svoje letalstvo. Nemcem se je posrečilo zajeziti krajevni vdor pri Kerkradi na pol poti med Aachenom in Geilenkirchenom.

Berlin, 7. okt. Izredno slabo vreme na vsem karpatskem področju je vplivalo tudi na borbe na jugu vzhodnega bojišča, čeprav jih na žariščih ni moglo zaustaviti. Ob zapadni bolgarski meji so odbile nemške čete v gorah med Strumo in Varšarjem slabše napade boljševiških bolgarskih čet, ki so skušale napredovati po cesti Sofija-Skopje. V dolini Morave je prodira neka nemška bojna skupina s področja pri Leskovcu kljub žilavemu sovražnemu odporu kakih 15 km proti jugovzhodu ter je zavzela nek večji kraj. V Zajčaru, pozorišču zadnjih težkih obrambnih bojev proti sovjetskemu oddelku, ki napreduje južno od Železnih vrat, so nemške čete znova odbile boljševiške napade. Tudi na neko oporišče ob kolenu Donave je navaljeval sovražnik brez uspeha.

Tem uspešnim obrambnim bojem južno od Donave odgovarjajo tudi rezultati v Banatu. S področja Temesvar-Arad so potegnili boljševiki nadaljnje sile proti jugovzhodu, tako da bo treba računati z močnejšim pritiskom proti beograjskemu prostoru. Pri Perimu so odbile nemške čete več sovražnih sunkov, zapadno od Arada pa napredujejo skupno z madžar-

skimi četami. Sovražnika so vrgle dalje nazaj in zaplenile 13 topov, številne strojnice, vozila in 2200 konj. Zapadno od Velikega Varadina so imeli Sovjeti kljub močnejšim napadom le pričetne uspehe, ker so se takoj pričeli nemški protinapadi. Razvili so se težki boji, ki še trajajo.

V Vzhodnih Karpatih so se boljševiški izvidniški nastopi povedo posrečili. V vzhodnih Beskidih dežuje neprestano, a boljševiki kljub temu niso prenehali s svojimi brezuspešnimi napadi. Težišča bojev, v katerih so Nemci boljševike povsod odbili, so ležala ob obeh straneh gornje Oslave ter južno od Dukle. Rezultat vsega dne na celotnem južnem odseku je predstavljal popoln obrambni uspeh.

Na srednjem odseku je postalo bolj živahno. Nemške čete so še naprej napadale ob spodnjem Narewu, koder so dalje napredovale. Deli sovražnega topništva so pobegnili nazaj na vzhodno obalo reke. Dalje višje ob Narewu so izvedli boljševiki južno od Rozana več razbremenilnih napadov, ki pa so se izrodili v krajevne spopade. Ponekod so se vršili boji okrog manjših sovražnih vdorov.

Pri Saulenu so napadi boljševiki z močnimi pehotnimi silami. Jugozapadno od tod so Nemci pri Kelmenu prestregli in zajezili sovjetski sunek. Severovzhodno od mesta je bil sovražni pritisk močnejši. Tu se še vrše ogorčeni boji.

Vzhodno od Jelgave so vrgli grenadirji sovražnika na 5 km široki črti nazaj preko neke ceste ter so privdli ujetnike in plen.

Boji na otoku Ösel se nadaljujejo z veliko silovitostjo.

Berlin, 7. oktobra. O ogorčenem odporu nemških vojakov v srednji Italiji je zapisal nedavno nek zavezniški časnikar, ki je doživel boje pri Riminiju naslednje: »Boji v Italiji so v mnogočemu merilo za boj v Nemčiji. Te čete se bore daleč od domovine, dan in noč so pod točo bomb in granat naših letalcev in topov ter v neprestanih napadih naših čet. A kljub temu se junaki držijo vsakega metra zemlje. Dokler bo imela Nemčija čete s tako fanatično moralno je ne bo mogoče premagati z lahkoto in tja v en dan.«

Sprito nezlojmljene morale nemških grenadirjev, planinskih lovcev in padalcev je pretekel tudi 23. dan velike severnoameriške ofenzive v srednji Italiji brez zaželenega sovražnikovega vdora v Padsko nižino. V razoranih

K zaključku varšavske tragedije

Stockholm, 7. oktobra. Britanci obnavljajo ob grobu Poljske svoje prijateljstvo s Sovjeti ter izkoriščajo varšavsko kapitulacijo, da bi še enkrat zagotovili, da si je Anglija v vseh vprašanjih, ki se tičejo Poljske, s Sovjeti popolnoma edina. Londonski politični krogi si tudi ne upajo stavljati nikakega predloga glede Borovega naslednika. Tiho upajo, da bo izbrana oseba, proti kateri ne obstaja taka nasprotstva, kot je bilo to pri Boru-Komorowskem. London bi najraje videl, ako bi poljska begunska vlada položaj vrhovnega poveljnika sploh odpravila, s čimer bi odpadli vsi spori glede poveljnika in njegovih polnomočij.

Za angleškoameriško stališče je značilen glas »Washington Post«, lista, ki

se ga rad poslužuje ameriški predsednik, Časopis lakonično ugotavlja, da niso dobili varšavski Poljaki nikake pomembnejše zunanje podpore, ker bi bilo to za Anglijo in Združene države zvezano s prevelikimi stroški. Sovjeti pa so podprli varšavske bore še le takrat, ko je bilo prepričano. Več ameriški liet ne ve povedati. S pisanjem potrjuje le to, kar smo trdili že od začetka: upor varšavskega podtalnega pokreta njegovih zasnovateljev Anglije, Združenih držav in Sovjetov ne zanima več. Enemu je bila cena za pomoč previsoka, drugemu pa se po moč ni zdelo potrebna. Vsi so si zopet popolnoma edini. Ravnodušno zaključujejo varšavsko poglavje, ne da bi se razburjali, ker spada tudi ta krvava pustolovščina v seznam vojnih zločinov.

Uspehi nemških gorskih pionirjev

Berlin, 6. oktobra. Gorski pionirji so se izkazali v poslednjih tednih na Balkanu kot mojstri v gradnji mostov. V sestavi neke bavarske gorske divizije so meročajno pripomogli k temu, da je lahko divizija tudi na neprehodnem gorskem ozemlju neovirano dosegla svoje cilje ter da je bila zavarovana njena oskrba. V težkem dnevnem in nočnem delu so gradili most za mostom ter nove ceste na pobočjih gor. V enem samem dnevu so zgradili tri gorski pionirji pontonski most ter istočasno nek drug prehod preko reke, ki je 55 metrov široka. S tem so bili v 12 urah zopet napravljeni prehodi preko reke Lim, ki so jih razrušili tolovaji.

V istem časovnem razdobju so napra-

vili na drugih mestih tri nove mostove ter popravili pet nadaljnjih poškodovanih mostov. Neka četa je sama v treh dneh postavila sedem mostov. Neka druga četa istega bataljona je zgradila v šestih dnevih več cest ter 19 mostov, izboljšala 6 nadaljnjih mostov ter zgradila prehode preko razrušenih skalnatih cest. Izreden uspeh te čete pa je bila zgraditev nekega 28 metrov dolgega mostu v petih urah. Kljub temu izredno naporu delu, ki je zahtevalo od vsakega gorskega pionirja visoko znanje in izredno moč, so bili ti možje razen tega vedno pripravljani zamenjati lopoto z orožjem. Odbili so pri tem več tolovajskih napadov, zajeli številne ujetnike ter zaplenili obsežen plen.

Vzglede brezpogojne zvestobe

Tannenberg, 7. okt. Šef adjutant vojske pri Führerju in šef vojaškega personalnega oddelka pehotni general Rudolf Schmudt je dne 1. oktobra podlegel težkim poškodbam, ki jih je dobil pri atentatu na Führerja dne 20. julija. Kot najožji Führerjev sodelavec, sijajen častnik in goreč narodni socialist je kronal svoje življenje s požrtvovalno smrtjo za Führerja.

V počastitev pokojnika je odredil Führer državni pogreb. V petek popoldne se je vršil v nemškem templju junakov v Tannenbergu svečan pokop pozemskih ostankov umrlega generala. Maršal Busch je kot bivši pokojnikov polkovni poveljnik po Führerjevem nalogu proslavil delo in osebnost generala Schmudta ter izrazil v svojem govoru žalovanje vsega nemškega naroda.

napad nekega iz 6 čolnov sestojedečega britanskega oddelka hitrih bojnih čolnov ter s svojo posadko odločilno pripomogel k potopitvi štirih hitrih bojnih čolnov in k poškodovanju nekega nadaljnjega.

K pogrebu so se zbrali številni visoki zastopniki vojske, stranke in državne uprave. S svojo prisotnostjo so počastili pokojnikov spomin maršali Keitel, Busch in von Manstein, Reichsleiterja Bormann in dr. Dietrich, minister grof von Schwerin-Krosigk, generalni polkovniki Guderian, Jodl, Harpe in Hoth ter od letalstva vitez von Grein in Stumpf, državni minister dr. Meissner, Gauleiter Stuert, Führerjev adjutant SS Obergeruppenführer Schaub, kontreadmiral von Puttkammer ter številni ostali generali vseh rodov vojske.

Roosevelt je nekoliko ponižnejši

Lizbona, 6. okt. Za naraščajočo iztuzenjenostje Angloamerikancev o vojaškem razvoju je značilna neka izjava vojnega hujšaka Roosevelta. Roosevelt je ponižno ugotovil, da vojna še ni dobljena. Nasprotno je moral priznati, da je nemški in japonski odpor prav tako odločen in fanatičen kot prej. Angloamerikanci se bodo morali boriti za vsak meter zemlje.

iztokih etruščanskih Apeninov je narasel ob obeh straneh velikih cest, ki vodita iz Florence v Bologno in Imolo, sovražni topniški ogenj v bobnač ogenj, ki je tako oznanil nadaljevanje težkih severnoameriških napadov, izvedenih na široki črti in s podporo številnih oklepnikov. Razen nepremembnega vdora zapadno od Loiana, ki je bil takoj zajezjen, pa so odbile nemške čete vse sovražne sunke. Tudi vzhodno od Loiana ni nasprotnik nikjer napredoval. S področja od Mercatina so napadale indijske čete stalno v smeri proti severu. Po ogorčenih bojih so jih Nemci zaustavili.

Ob Jadranu so se razvili boji za kraj Sogliano ob Fiumicino. Posamezne britanske skupine, ki so prišle pri Savignanu in San Mauro preko te reke, so vrgli Nemci nazaj.

Opomin iz Jelendola

Na žalost je večina ljudi takih, da jih morajo dogodki s kolum po glavi poučiti o resnosti časov. To velja zlasti za komunistično nevarnost, ki grozi danes ne le Evropi in posameznim evropskim narodom, marveč prav vsakemu posamezniku, ki mu je še mar poštenost ter usoda njegovega naroda z vsemi pridobitvami zahodnoevropske civilizacije. Kdor v borbi proti komunizmu popusti ali je pripravljen na kake kompromise, ta je že zgubljen. To nam je dovolj jasno pokazala usoda Italije, Rumunije, Bolgarije in Finske. Če bi ti narodi — kot je pred kratkim zapisal minister dr. Gubbels — še enkrat doživeli dan svojega odpada od skupne evropske stvari, potem bi na podlagi dosedanjih kratkih, pa krutih in krvavih izkušenj bolje vedeli, kaj morajo storiti, kot so to vedeli, ko so stali pred težkimi odločitvami. Poletili so orožje, s tem pa so odprli vrata lakoti, nasilju, anarhiji in komunizmu, ki jim bo končno prinesel pogin.

Nam Slovencem so take izkušnje prihranjene. Ze večkrat smo na lastni koži krvavo doživeli strahote komunizma. Zadnje čase so nam zopet močno odprle oči jelendolske žrtve, ki so jih izmučile in divje poklane po enoletnem spanju v ribniških gozdovih odkopali ter položili v blagoslovljeno zemljo k večnemu počitku. Jelendolski grobovi so seveda le majhen člen v dolgi strašni verigi, s katero skuša Moskva vkleniti vse poštene ljudi v najstrašnejše suženstvo, kar ga je kdaj videl svet. Take dogodke smo videli že prejšnja leta vso od takrat, ko se je boljševizem začel uveljavljati. Videli smo jih v Sovjetski zvezi, videli 1. 1917 na Madžarskem pod Bela Kunom, videli pozneje v Španiji, sedaj jih vidimo pri nas, v Franciji in povsod na svetu, kamor stopi noga komunističnih krvolokov.

Zelo značilen je način, kako so komunisti spravili s sveta jelendolske žrtve. Ni bilo dovolj, da so jih postrelili, marveč so jih povezali z žicami, nečloveško mučili in zganjali nad njimi najstrašnejši teror, katerega mojster je v ozadju kom. stoječi žid, ki naj bi pritisnil na kolena vso Evropo. Evropa mora danes dejansko na raznih mestih okusati ta boljševiški teror in trepetati pred njim. Posledice načinov, kot smo jih videli v Jelendolu, pa morajo okusati tudi drugod po svetu, kjer se javno ali podtalno pojavlja boljševizem, pa naj bo to v Afriki, Južni Ameriki ali v Aziji.

Jelendol je torej Slovencem več kot resen opomin. Slovenci se tega dobro zavedamo. Prav posebno so razumeli ta opomin naši domobranci. Komunisti so pred 15. septembrom vabili domobranci, naj se jim sramotno predajo. Domobranci so dobro razumeli te hinavske vabe, za katerimi je že bilo pripravljen besedelomstvo, strahotno mučenje in strel v tilnik. O tem je jasno pričal Turjak, pričale so jim Grčarice, sedaj pa jim je z vso jasnostjo in grozo zopet pokazal Jelendol, kaj bi se zgodilo z njimi, če bi nasedli lažnivim komunističnim vabam. Med versko in narodno zavestnimi Slovenci in protinardnim ter protiver-skim komunizmom je vsak kompromis pred in po 15. septembru nemogoč. Nasprotni si stojita dva svetova, med katerima ni ne kompromisov, ne izmirjenja. Komunizem hlepi po krvi in more samo v krvi in strahovanju živeti. Nam Slovencem tudi ni treba spraševati, kaj se dogaja na Finskem, v Bolgariji, v Rumuniji in Italiji. Mi imamo dovolj zgledov doma — jelendolski grobovi so samo en primer — mi lahko vidimo lastne grobove, ki vpijejo do neba in nam kakor božji prst kažejo, kaka mora biti naša pot. Kot en mož združeni moramo z enotnim nastopom preprečiti znago komunističnega protinardnega in brezbojnega ter skrajno nekulturnega in protičloveškega zverstva na naši sveti zemlji. Kdor morda kljub vsemu temu še dvomi, naj obišče te grobove, naj gre v dolensko gozdove in poišče tamkajšnje še neizkopane nečiste grobove, naj si ogleda vse razdejanje po naših prej taklepih vaseh, naj se ustavi ob boli in žalosti ubogih družin, saj ni skoraj hiše, ki bi ji komunisti ne ubili kakega člana, naj si ogleda v črni odeto Doljnsko, pa tudi druge od komunistov opustošene slovenske pokrajine, pa bo videl, da bo kamenje vplilo, če bo njegovo srce še ostalo trdo ob vseh teh grozotah.

Ob jelendolskih žrtvah bomo zato ponovno sklenili, da nas ne bo premagala nikakva slabost, marveč da bomo do poslednjega diha zvesto nadaljevali na strani Nemčije borbo proti komunističnim uničevalcem našega naroda.

pomorjenih septembra in oktobra l. 1943 in zakopanih v gozdu med Rakitnico in Jelendolom

J. Dolenc:

Kako se človek spreminja

Za obletnico Krekove smrti.

Prva povest, ki jo je napisal Krek kot četrtosolca za alogizirane Domače vaje v začetku leta 1880, nosi naslov: »Kako se človek spreminja. Ko sem obravnaval njeno vsebino v I. zvezku Izbranih spisov (str. 40), sem omenil, da se nekateri motivi stalno ponavljajo v Krekovih spisih. Med prizori, ki jih Krek posebno ljubi, sem navedel zlasti dva: velikodušno odpuščanje storjene krivice in malopridneža, ki se spreobrača. Glede slednjega motiva sem ugotovil: »Skoraj je ni Krekove povesti ali igre, ki bi ne kazala v tej ali oni obliki, kako se človek spreminja, in sicer vedno s slabega na dobro!... Krek je veroval v končno zmago dobrega, ki prevlada v vsakem človeku, in se je že zgodaj kazal učenca tistega, ki je prišel iskat, kar je bilo zgubljenega.«

Na to stvar sem se spomnil, ko sem se odločil, kaj naj lelos napišem za obletnico Krekove smrti. Za razumevanje Krekovega duha se mi še danes zdi prav posebno važno njegovo prepričanje, da se da na svetu vse spremeniti in popraviti tako, kakor je treba: človek, in obdajajoče razmere! Včasih se sliši mnenje, da Krek ni poznal ljudi. Morebiti bi bilo pravilno, če bi se reklo takole: Krek je ljudi že poznal, samo nobenega človeka ni gledal samo kot takega, kakršen je sedaj, ampak obenem tudi kot takšnega, kakršen lahko postane in kakršen je Krek upal, da bo postal. Zavedal se je, da ljudje smo botežni in slabi. Močni pa smo v veri v Boga, zaupanje vanj nas krepi, molitev poguma nam da. (Napisal I. 1912 Stanku Zajcu, sedaj zdravniku, v molitvenik kot birski boter.) Vera v spreminjivost, v spreobrnitev človeka je pri Kreku temeljila na njegovem zaupanju v moč molitve, ki vse premore, in v božjo dobroto.

S tem smo načeli vprašanje o Krekovi veri in njegovi vernosti. Krek o svoji veri ni rad ne govoril in ne pisal. Držal se je načela: Sancta sancte! (S svetimi stvarmi naj se ravna kot s svetimi!) Ko je v juliju leta 1898 v pismu, ki ga je pisal kaplanu Josipu Novaku, omenil, da je Fran Suki (poznejši deželni glavar) »popolnoma katolik i po življenju«, je obenem prosil: »Te novice ne razlašajte v zvezi z mojim imenom. Sancta sancte!« (Izbr. spisi IV, str. 22.)

Kako je Krek častil Marijo, kako je veroval v moč njene priprošnje, kako je pa nerad govoril o tem in kako se je branil razkazovati svojo vernost, za to imamo lep primer v pismu novomašniku Ludoviku Dostalzu z dne 30. junija 1908, v pismu, ki je največji in najlepši meni znani dokument Krekove globoke

vernosti in pobožnosti. Mnogim bo znano, da je Krek imel 23. julija 1888 novo mašo na Brezjah obenem s svojim prijateljem Matijo Slakom in da sta bili to prvi novi maši na Brezjah. O tej novi maši je pisal novomašniku Dostalzu, ki ga je prosil, naj mu pridiga:

»Dne 23. julija bo 20 let moje nove maše. Vam, samo Vam, za novomašni odpustek razkrijem tajno, kje je iskati tisto malo uspehov, kar pravijo, da jih ima ta pest časa, kar delujem — Moja prva intencija je bila: ad int. B. M. V. (= v namen blažene Device Marije. Op. p.) In vsaj meni je jasna kavzalna zveza med to intencijo in med novim svežim življenjem na naših tleh.« (Izbr. spisi II, str. 22.)

Morebiti je prav, da se danes, ko se ljubljana zgrinja okoli brezjanske Matere Božje kakor še nikdar, spomnimo, kako velik, kako zaupljiv njen častilec je bil tudi Krek.

Človek s tako vero je moral biti optimist in ni mogel nad človekom obupati. Poleg tega je bil Krek vzgojitelj. Vzgojitelj bi moral izgubiti vsako veselje do svojega dela, če bi ne veroval v vzgojilnost gojenca.

Ker je Krek veroval v dobro, ki v vsakem človeku čaka pod plevelom slabega, da se požene kvišku, tudi ni maral, da bi se v njegovi družbi na dolgo in široko govorilo o napakah in grehih bližnjega. Prošt Kalan je pripovedoval, kako je včasih med kartanjem Krek takoj ustavil tovrsten pogovor, češ, bogve, ali se ne bo o nas še kaj hujšega govorilo, in začel hitro mešati karte, da bi s igro obrnil pozornost drugam.

S Krekovo vernostjo in ljubeznijo do soljudi je tudi v zvezi njegovo mnenje, da pride po smrti silno malo ljudi v peklo, ker pač velika večina ljudi nikdar ne napravi smrtnega greha. (O tem sem obširneje pisal pred devetimi leti za obletnico Krekove smrti v »Slovenec« 1935.) Argumentiral je tako, da presoja smrtni greh po posledicah, ki jih ima: večna ločitev od Boga! Človek mora storiti nekaj, kar onemogoča v večnosti spravo z Bogom, če se človek ne spreobrače. Človek mora prostovoljno prelomiti božjo postavo v važni zadevi; v grehu mora biti nekaj satanskega odpora proti Bogu. Ko sva nekoč s Krekom o tem govorila, je izrazil mnenje, da ima pri nekaterih nasprotnikih vere včasih človek res vtis, da giblje njih delo pravo sovražstvo do Boga; toda pri veliki večini ljudi o tem ni govora. S tem Krekovim nazorom je v skladu to, kar je pisal iz Avguštinca prijatelju Janezu Hladniku, da naj »ernogledih misli de reprobatione (= o pogubljenju. Op. p.)

ne trpi v sebi«. Krekovo pobožnost do Marije potrjuje to, da spominja Hladnika na molitev: »Memorare...«, pri čemer se šaljivo opravi: »Ne zameri, da Ti manjši gmajnar tako govori. Če ni res, kar Ti pišem, pa me toži!« (Izbr. spisi I, str. 68.)

Kar bom sedaj zapisal, se bo gotovo temu ali onemu zdelo nepričakovano, morebiti pretirano, a kljub temu z besedo na dan: Krekovi verski nazori me namreč močno spominjajo na nazore o krščanstvu, kakor jih razvija — Prešeren v Krstu. Ko skuša Bogomila pridobiti Črtomira za svojo vero, mu jo slika predvsem kot vero ljubezni:

»De pravi Bog se kliče Bóg ljubéni... De čudno k sébi vód' otróke ljúbe, De ne želí nobéniga pogúbe. De vstávil je ljudi vse za nebesa.«

Na noben izrek se Krek tolikokrat ne skleuje kakor na ta:

»De smo očéta éniga sínovi, Ljudjé vsi brátje, brátje vsi naródi, De ljúbít' mórm'o se...«

S temi nazori o veri je Bogomila pridobila Črtomira za krščanstvo, ki se ne brani svere ljubezni, miru in sprave.

Kadar se govori o Prešernovem odnosu do vere, se večkrat prav tem verzom pripisuje premalo pomena. Človek, ki je o krščanstvu tako pisal kakor Prešeren, ga je razumel. Taki verz niso hčerke trenutka, ampak vsedlina življenjskega nazora. Človeka sicer življenje včasih vrže iz tečajev in oddalji od zadobljenega spoznanja. Toda kdor je krščanstvo tako globoko pojmoval, ta se mu trajno ne more odtujiti in Prešeren je svoje življenje logično zaključil — s spovedjo.

Dne 30. decembra 1937 je prinesel »Slovenec« v uvodniku poročilo o razgovoru p. Merklena (urednika lista La Croix) s papežem Pijem XI. Tam sem srečal misli, ki so se mi zdele za Krekovo gledanje krščanstva tako važne, da sem si jih izpisal. Naj jih nekaj tu navedem. Papež je rekel:

»Samo oznanjevanje resnice ni Kristusu prineslo bogve kaj uspehov in zmage, pripeljalo ga je na križ. Dejanska ljubezen je bila tisto, kar mu je pridobilo duše in jih pripravilo do tega, da so mu sledile. Tudi mi nimamo nobenega drugega sredstva, da jih pridobimo...«

Ljudi, ki so jih zapeljali komunistični nauki, boste spreobrnil le v toliko, v kolikor jim boste mogli pokazati, da vera v Kristusa in ljubezen res navdihuje vašo požrtvovalnost in vašo dobroto, in če jih boste prepričali, da nikjer

Zbirajmo odkupnino za sužnje

Trezni in previdni smo v svojem gospodarstvu. Vse mora biti najboljše in najtrdnjše. Prvi šef v tovarni mora biti najrazumnejši, imeti mora živce kot jeklo, biti mora zdrav kot dren, da more delati od jutra do večera in uspešno voditi podjetje. Vse delavce izbiramo kar najstrožje, strokovni izpiti, zdravniški pregledi se vrstijo drug za drugim. Manj razumne zamenjamo čim prej in damo mesto drugemu. Takšno je naše gospodarstvo in kdo si upa reči, da ravnamo napak.

Ni čudno, da ne razumemo božjega gospodarstva. Razmišljamo, kako Bog dela v dušah ljudi in ne razumemo. Vidimo na delu božjo roko in ne moremo tajiti, kako čudovit je Bog v svojih delih, a njegovo orodje vse velikokrat v svetu je Bog storil s slabotnim orodjem. Bog hoče, da svet vidi, da je na delu On, ne pa slabotna stvar. Bolniki, trpini in pohabljeni so za božje gospodarstvo potrebnejši kot so zdravi za svetno gospodarstvo. V božjem svetu je namreč milost vse. Molitev izprosi mnogo milosti narodu in posameznikom, molitev združena s trpljenjem je vsemogočna. Največ stori za božjo stvar oni, ki največ trpi. Bog mu daje

milost za milostjo, daje mu jo za njegovo potrpežljivost, za njegovo vdanost in krotkost, za njegovo ljubezen. Ljubi ga, ker je podoben njegovemu Sinu. Bog gleda s posebno skrbjo na bolnike in trpine, ker so tako podobni njegovemu Sinu v trpljenju.

Vse delo duhovnikov in misijonarjev bi bil oneuspešno, če jih ne bi podpirali bolniki in trpini. Če so nekoč odkupovali ljudi iz pravega suženjstva, so morali biti nekje do brotniki, ki so zbirali denar. Prav tako je danes. Ne more duhovnik rešiti izgubljenca, ne more ga rešiti iz suženjstva greha, če mu ne poma-ga milost. In to milost zaslužijo bedni in trpeči udje in Bog daje uspeha duhovniškemu delu. Vsaka žrtev, vsako potrpljenje je odkupnina za sužnje greha, ki razpre božjo roko, da nam deli Jezusove milosti. Umljivo je, da dela apostolsko oni, ki trpi, bolj kot oni, ki oznanja božjo besedo.

Samo nadnaravno gledanje nam razloži božje gospodarstvo. Slepje so naše oči za skrito lepoto in dejavnost trpljenja, če nam jih Bog ne odpre s svojim naukom. Križ je namreč modrost duši, ki umeva božjo besedo in jo sprejme, nevednežu in poganu pa nespamet.

Za bolnike darujemo še mi ta teden svoje žrtve in molimo zanje, da bomo razumeli skrivnost križa in se ga oklenili.

Iz Trsta

Sinfonični koncert. V petek ob pol 7 zvečer bo v Verdijevi dvorani sinfonični koncert pod vodstvom dirigenta Toffola in s sodelovanjem violinista Franchetta Gullija. Sinfonični orkester bo izvajal Beethovno 1. sinfonijo op. 21., Bruchov Koncert za violino in orkester, Catalanijevo skladbo »Zvečer«, Berliozovo Madžarsko koračnico in Straussovo skladbo »Smrt in prerodenje«.

Tržaški trio v radiu. Tržaški radio je začel prenašati vrsto koncertov, ki jih izvaja tržaški trio. Kot prvo je zaigral Beethovnov op. 97. Vrsto svojih koncertov bo nadaljeval in bo izvajal opere najboljših svetovnih skladateljev kot Schubertove, Brahmsove, Schumannove in Dvořakove. Prenos teh koncertov je vsak torek ob 20.30.

15. in 22. okt. 1943

Die ärztliche Kommission bei der Arbeit. Im Vordergrund ein Toter. — Zdravniška komisija pri delu. V ospredju v krsti mrtvee, ki mu niso mogli zbravati nog.

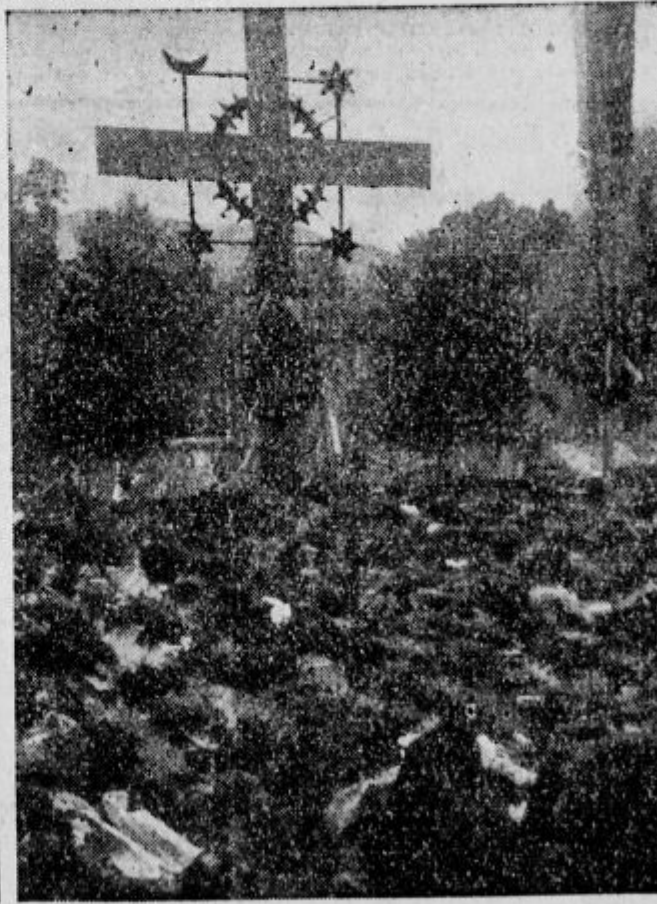
Nr. 8 aus den zweitem Massengrab. Es soll eine Frau aus Veldes sein, die freiwillig zu den Banditen gekommen ist, um wegen einer Anschuldigung Erklärungen abzugeben. — St. 8 iz drugega grobišča. Menda neka ženska iz Gorij pri Bledu. Prostovoljno je prišla k tolovajem, da bi pojasnila neke proti nji naperjene očitke.

Vor dem Dorfe Rakitnica stand am Ende der Bergungsarbeiten der 119 Ermordeten eine Kolonne von dreizehn Wagen mit 104 Särgen — Pred vasjo Rakitnico je ob zaključku izkopavanja 119 jelendolskih žrtev stala dolga kolona 13 dvovprežnih voz s 104 krstami

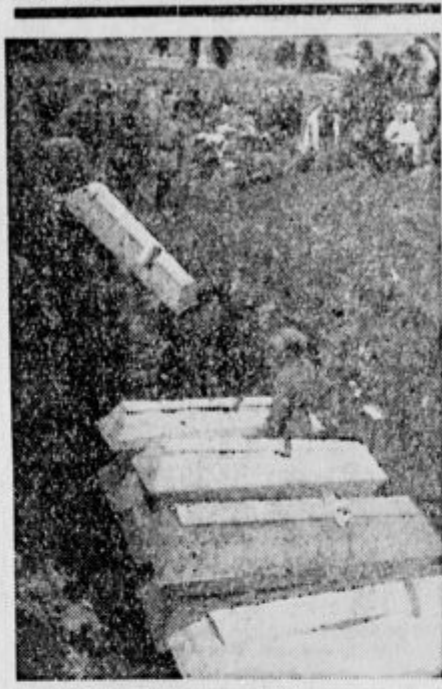

Im Dorfe Rakitnica wurde die Kolonne mit den Särgen von den Bewohnern feierlich empfangen und mit Kränzen geschmückt — V Rakitnici so vaščani sprejeli kolono slovesno in jo okrasili z venci

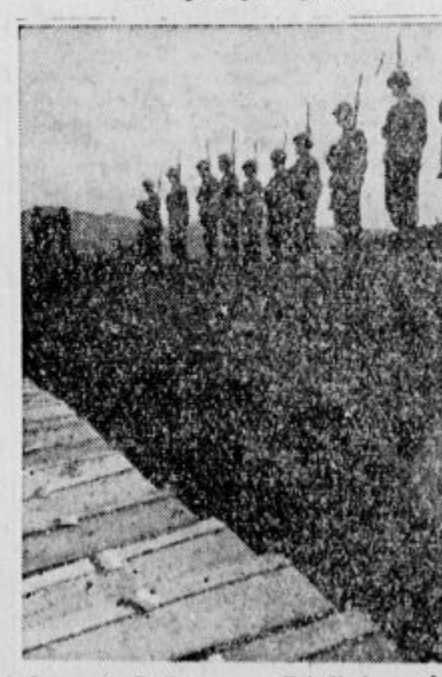

Erschütternd war der Anblick auf 104 aufgebahrte Särge, die alle mit Blumen und Kränzen geschmückt waren — Pretresujoč je bil pogled na veliki oder s 104 krstami, ki so vse tonile v cvetju, šopkih in venci

3. in 4. okt. 1944

Die Särge mit den irdischen Überresten der Helden werden in das Grab gelassen. — Krste z zemskimi ostanki junakov spuščajo v grob.

In zwei Gräbern am Friedhof wurden 32 und 43 Särge mit den Helden aus Jelendol beigesetzt. Hoch über ihnen stehen als letzte Wache ihre Kameraden, heute Landeswehrmänner. — V dveh grobovih na pokopališču na Hrvači so pokopali 32, odnosno 43 krst z junaki iz Jelendola. Visoko nad njimi so stali kot zadnja straža njihovi tovariši — danes domobranci.

Zlata poroka v Šiški

Danes poteka petdeset let, odkar sta se vzela kmečki sin Smuc Anton iz Vel. Lipljenj pri Škocjanu in kmečka hči Terezija Centa iz Roba pri Vel. Laščah. Zakonsko zvezo, v kateri sta skozi vse številne težave preživela pol stoletja, sta sklenila 8. oktobra l. 1894 v župni cerkvi v Robu. Oba sta bila iz skromnih kmečkih domov in sta kot doto prinesla

v zakon le delavne roke pa neugnano voljo do dela. Družina, katero sta si ustanovila, ni nikdar poznala obilja, temveč samo skrajno skromnost, kajti družina železničarja Antona Smuca je štela devet otrok, od katerih jih danes živi še sedem. Zal jih je večina tako daleč zdoma, da se niso mogli zbrati v skromni očetovi hišici na Aleševčevi cesti. Za oba slavljence lahko rečemo, da sta vse življenje le galala in si pritrigovala, da sta svojim otrokom omogočila primerno izobrazbo. Petdeset let napornega garanja in skoraj pretirane skromnosti je pustilo na njihovi neogibne sledove. Danes, ko ju bolezen priklepa na dom in vrt, se vendar radujeta, ko vidita, da so se jima v otrocih spopolnili upi in jima je Bog, h kateremu sta se v bridkih urah zmerom zatekala, dal moč, da sta bila vselej ko mnogokrat nepremagljivim oviram. — Tištim, ki zlatoporočencema želijo še vedrih ur na večer življenja, se pridružuje tudi »Slovenec«, čigar naročnik in bralec je bil g. Smuc dolga desetletja.

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

† Franciška Zlajpah. V Žužemberku so pokopali 79 letno Poldetovo mamo, ki je umrla za srčno kapjo. Zalno sv. opravilo za rajnico bo v torek, 10. okt. ob 7 zjutraj v stolni cerkvi. Naj v miru počiva!

† France Novljan. V Zalni je umrl gospod France Novljan. Blagoga rajnega so pokopali v soboto ob štirih popoldne na domačem pokopališču v Zalni. — Naj počiva v miru! Njegovim dragim naše iskreno sožalje!

Bela vrtnice - Sestra Dragica

Spisala Tinka Lamprehtova. Knjiga je lepo vezana. Dobi se v upravi »Vieredle, Slomškova 1, in v knjigarnah.

ZGODOVINSKI PABERKI

6. vinotoka:

L. 1624. je umrl v Gradcu Janez Čandik, jezuit in nabožen pisatelj. Doma je bil v Višnji gori. Napisal je slov. lekcionar z naslovom »Evangelia inu listovic. Delo je prirejeno oglej. mislu, ker so se pri nas rabile samo oglejske mašne knjige. V jezikovnem oziru je uporabljal Dalmatina, zamenjal pa je tujke z domačimi izrazi. Prevedel je Canisijev mali katekizem. Obe njegovi knjigi je potrdil škof Hren in sta se v naših krajih rabili nad 70 let —

L. 1871. se je začela pod vodstvom Evgena Kvaternika rakoviška buna. V treh dneh je bila zatrita in voditelji ubiti —

L. 1917. je umrl Janez Evangelist Kreck, sociolog, politik, organizator, pisatelj in časnikar. Rodil se je 27. novembra 1865 pri Sv. Gregorju nad Sodražico. Solal se je v Komendi in Skofji Loki, gimnazijo in bogoslovje pa je napravil v Ljubljani. Škof Misia ga je poslal na Dunaj, kjer je nadaljeval bogoslovne študije in l. 1892. promoviral. V tem času se je poglobil v socialne probleme in se naučil predvsem vse slovenske jezike. Ko se je vrnil domov je služboval v Ribnici, postal kmalu stolni vikar v Ljubljani in predaval na bogoslovju.

V prvih petih letih javnega udejstvovanja je položil temelj krščansko-socialni organizaciji med Slovenci. Leta 1897. je bil izvoljen za državnega poslanca, v državnem zboru je ostal do razpusta. Nato se je še z večjo vnemo lotil dela doma, kar se mu je zdelo plodovitejše od sedenja v parlamentu. Postal je deželni poslanec in ostal do smrti. Ko se je izvedla splošna in enaka volilna pravica, je šel l. 1907. zopet v parlament. Ob izbruhu svetovne vojne je deloval v Gospodarski zvezi in s poštovovalnim delom omilil pomanjkanje, ki je grozilo Ljubljani. Sredi največjega dela je umrl.

Po času je slovstveno delo starejše od drugega delovanja. Že tretješolec je pisal v »Domače vaje«, sodeloval pri »Vrtcu« in nato v »Domu in svetu«. Ko se je po promociji vrnil v Ljubljano, se je čisto leposlovje umaknilo žurnalisti in znanosti. Napisal je celo vrsto člankov v Slovenscu, Domoljubu in Glasniku, glasilu Slovenskega katoliškega društva. Svoje znanstvene spise je objavil v Času in Katoliškem obzorju. Njegovo največje delo je »Socializem«, prvo slovensko delo te vrste, kjer razlaga osnovne pojme o družbi in obravnava zgodovino

Računaj — ugani

Recimo, da pride Jaka Potepuh kupit tumbolske tablice. Kupi 4 in jih plača s 100-lirskim bankovcem. Prodajalka nima drobiža, zato stopi k peku menjat stotak. Kupcu proda tablice in mu vrne 20 lir. Jaka se zadovoljno nasmeje in oddide.

Kmalu nato pride pek in zahteva od prodajalke drug stotak, češ da je prejšnji ponarejen. Prodajalka se prepriča, da je to res ter mu izroči pravi bankovec, ponarejenega pa raztrga in jezna zadržaja:

»No, lepa reč! Potegnil me je za tablice in dvajset lir, sedaj si me pa še ti!»

Koliko ima prodajalka izgube? Rešitve pošljite na naslov: Zimska pomoč — oddelke za tombolo, Gradišče št. 4, do 13. t. m. Ne pozabite pripisati svojega naslova!

Deset reševalcev bomo obdarili z biblijsko knjigo »Cvet in sade« s tombolsko tablico za 20 lir. Kdo bo obdarovan, bo določil žreb.

Zrebanje za tombolo bo nepreklicno 15. t. m., zato pohitite z nakupom tombolskih tablic.

Delo je najboljši vzgojitelj značaja.

(Smiles.)

Koledar

Nedelja, 8. vinotoka: 19. pobinkošna, žognanska; Brigita Švedska, vdova in ustanoviteljica reda.

Ponedeljek, 9. vinotoka: Dionizij, škof in mučenec; Ludovik Bertramski, spoznavalec; Publija, opatica in mučenica; Lunina sprememba: zadnji krajec ob 2.12. Horechel napoveduje hladno in dež. vreme.

Torek, 10. vinotoka: Franc Bergia, ep. znavelec; Evlampija, devica in mučenica; Gereon, mučenec.

Dramsko gledališče

»Kar hotete«. Izven. Ob 18.

Operno gledališče

»Jenufa«. Red. Premierski. Ob 17.

Kino Matica

»Vizija na jezeru«. Ob 10.30, 16 in 19.

Kino Union

»Pica v operi«. Ob 15, 17 in 19.

Kino Sloga

»Zakaj lažeti«. Elizabeta. Ob 10, 15, 17, 19.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarnarje: v nedeljo: dr. Kmet, Ciril Metodova cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mešni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ulica 7; v ponedeljek: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Zdravniška služba

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljali ob sobote do 20. ponedeljka do 8. mestni višji zdravnik dr. Fran Ciber, Ljubljana, Stefanova ul. 7, tel. 36-41.

SPORT

Danes bodo na Hermesu zanimive tekme

Današnje nogometne tekme na igrišču Hermes v Šiški bodo gotovo privabile vse športne Ljubljane, ki se zanimajo za lep nogometni sport. V dveh popoldanskih srečanjih se bodo pomerile med seboj štiri najmočnejše nogometne enajsterice, ki se potegujejo za najboljša mesta v nogometnem tekmovanju, ko gre za 25 darovnih žog.

Prvi par bo Istok in Mladika. Obe moštvi dobro poznamo in tako lahko trdimo, da bodo gledalci prišli na svoj račun, saj bodo prišla lepe in napete borbe, ki bo odločala v končnem plasmanu. Istoki so borbeni in srčni, došim je Mladika mlade in urno moštvo, ki zna tudi močnejšim zmestiti stene. Na splošno dajemo več nad na zmago Istoka, vendar pa presenečenje ni izključeno. Najbolj zanimiva pa bo druga tekma med starima mestnima rivaloma Hermesom in Ljubljano. Srečanja med njima so bila vedno imenitno obiskana in so dajala dober borbeni sport, pokazali so vedno lep nogomet. Hermes je znan zaradi svoje borbenosti in velike poštovitosti, posebno še kadar igra proti Ljubljani, Šiskarji bodo postavili svoje najmočnejše moštvo ker upajo, da bodo postavili Ljubljano na trd opor. Ljubljana velja za predstavnika domačega nogometa in bo to hotela pokazati tudi pri današnjem srečanju. Tekma bo gotovo vredna ogleda in zaradi tega vabimo športno občinstvo, da si pride ogledat današnja nasprotnika.

Sporod današnjih tekem:
ob 9.00: Istok jun.: Viš jun.,
ob 10.00: Zablaj jun.: Hermes jun.,
ob 11.00: Mladika jun.: Korotan jun.,
ob 14.00: Istok: Mladika,
ob 15.00: Ljubljana: Hermes.
Popoldanski tekmi pa odpadeta, če bo deževalo!

V torek bo izšla zadnja knjiga

tretjega letnika »Slovenčeve knjižnice«. — Tako bo obširna trilogija

Handel-Mazzetti: »ŠTEFANA«

zaključena. V tej zadnji knjigi se zgodba razpleta. Mučeniška smrt mlade Štefane, ki je hranila svojo skrivnost, sprebrne Henrika in njegovega očeta, trdega steyrskega sodnika, ki vrne ključke zaseženih cerkva. S to trilogijo bo vsaka knjižnica veliko pridobila. Knjiga bo v torek na razpolago v vseh knjigarnah in trafikah in v upravi »Slovenčeve knjižnice«.

Janko Grad

bivši učitelj, upravitelj in mnogoletni okrajni šolski nadzornik je umrl. Moža, ki je bil po duši in srcu vzgojitelj sloven. mladine ni več. Drug za drugim izumirajo idealisti učiteljskega stanu. — In Janko Grad je bil idealist, da mu težko najdemo par. Po dovršenih študijah je učiteljeval kot učitelj-voditelj na enorazrednih šolah na Prežganju, v Orehku, na Planini; dalje kot nadučitelj v Podragi, Košani in v Mostah (Ljubljana). Leta 1915 je bil imenovan za okrajnega šol. nadzornika za Novo mesto in Cernomeli. Tu je bil razrešen nadzorništva leta 1925 in postavljen za upravitelja novomeške ljudske šole, še prej pa je bil poslan za učitelja na bivšo ljudsko šolo pri salezijanah v Ljubljani. Leta 1927 je bil dobil zopet upraviteljsko mesto v Mostah. Leta 1928 pa je postal zopet okr. šol. nadzornik in sicer za vzhodni del ljubljanske okolice. Leta 1932 je bil nadzorništva razrešen, nastavljen zopet kot upravitelj v Mostah, kjer je bil tudi leta 1937 upokojen. Pestro je bilo njegovo službovanje glede na službena mesta, ki ga pa ni sam zakrivil, temveč tedanji vladni režim. Kot učitelj-vzgojitelj je bil vedno najboljše ocenjen in vrh tega celo odlikovan z redom sv. Save in jugoslovanske krone. In zaslužil je to! Bil je učitelj po božji volji. Kakor oče je bil med mladino. Šolski otroci so mu bili kot sinovi in hčere. Srce Bogu, moč mladini, zvestoba domovini je bilo geslo pri vzgoji in pouku. Pa tudi šoli odrasli mladini je bil vodnik. Vodil jo je mimo goljufivih čer, kazal nevarne prepadce, ki naj se jih ogiblje, da ne strmoglavijo vanje. Zavedal se je, da je učitelj mladini, takrat ko izstopi iz šole v življenje, še najbolj potreben. Zapiral pa se ni tudi odraslim, temveč šel med nje, zlasti v društevem življenju. Krepro je stisnil roko svojemu župniku ob ustanovitvah vzgojnih in izobraževalnih društev. Idilično ju je bilo videti v Košani, ko sta s tedanjim župnikom Lenasijem sedela pod velikim orehom in delala načrte za izobraževalno in gospodarsko delo med farani. Njemu so bila pri srcu še posebno pevška društva in petje samo, kajti bil je dober pevec in se je s petjem ukvarjal do poslednjih dni svojega življenja. In kaj naj rečemo o njegovem značaju? Bil je katoliški učitelj, ki je pred vsem svetom priznaval svoje versko prepričanje. Vera mu je bila ideal in življenje. V njej je zajemal v svojem težkem življenju moč, da je mogel raznovrstne težave in tegobe mirno in vdanu prenašati. Brezpozorno izpolnjevanje zapovedi božjih in in mora biti podlaga življenju katoliškega učitelja! Tako je svetoval svojim tovarišem v predavanjih in jih vabil, da izpolnjujejo tudi cerkvene zapovedi po Kristusovem reku: Kdor vas posluša mene posluša in kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Če smo krščanski pedagogi, pa bodimo še vojskači njegovi, je zaklical na kongresu slovenskih pedagogov v Ljubljani leta 1913. Bil pa

Iz Novega mesta

Rožensko nedeljo dne 1. oktobra smo v Novem mestu praznovali 20 letnico proševanja g. Karola Cerina, župnika novomeške župnije, dekana novomeške dekanije, infuliranega prosta novomeškega kolegiatnega kapitlja in generalnega vikarja za Dolenjsko. — Vsa slavnost je bila zgolj cerkvenega značaja. Zahvalni službi božji so poleg številnih vernikov prisostvovali tudi civilni in vojaške oblasti z majorjem g. Križem na čelu. V svojem lepem in izklesanem govoru je cerkveni govornik g. kanonik Frančišek poudaril, da je za papeško tiaro najtežje breme za katoliškega duhovnika mitra. Vso slovenost je zelo povzdignilo lepo petje nalašč za to priliko izbranih pesmi. Gospodu jubilaru želimo, da bi kljub boleznim, ki ga je zadnja leta obiskala, še dolga leta pastiral v Novem mestu ter mu kličemo: Ad multos annos.

Krasna spominska knjiga staršev otroku, edinstveno delo na našem knjiž. trgu:

MOJA MLADA LETA

Tekste zbrala K. Hafner, zunanja in notranja oprema arh. Vl. Gajšek

Najlepše darilo materi za novorojenčka.

Kart. 55 lir, vez. 60 lir.

Vezave v platno po izbori.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Drobne novice

Zegnanje na Kodeljevem. V nedeljo, 8. oktobra, bomo slovesno obhajali praznik sv. Male Terezije, zavetnice našega svetišča. Na predvečer ob 19.30 govor, ki ga bo imel g. dr. Andrej Farkaš, nato litanije in bla. goslov. Na praznik se začne ob 19.30. Ob 8. bo slovesna služba božja, ki jo bo opravil ravnatelj škofijskega semenišča g. kanonik Anton Vovk. Mešani zbor bo ob spremljavi orkestra izvajal Wagnerjevo m. so »Jubilate Deo«. Zgodnja masa bo ob 19.30. K popoldanski slovesnosti pride prevz. gospod škof dr. Gregorij Rohman, ki bo ob 16 imel govor, nato bodo litanije in bla. goslov ter darovanje za cerkev. Vse častilce Male Ovetke vabimo, da na njen slovesni praznik prihitijo v njeno svetišče na Kodeljevo, zlasti še k popoldanski slovesnosti, da čujejo škofovo besedo, ki je nam najbolj merodajno vodilo v teh zmedenih časih.

Nameste cvetja na grob g. Drašlerja Antona so darovali za Borovničane: družina Kesslerjeva 250 lir in ga. Emma Blejce 250 lir po škofijski dobrodelni pisarni.

Velikodušen dar, Lastnik trdnje »Tribuna« g. Lazar Franc iz Ljubljane, Karlovska cesta 4, je položil v roke g. okr. glavarja ljubljanskega znesek 2400 lir kot prispevek v korist po bombardiranju prizadetim prebivalcem Borovnice. Prisrčna hvala, posnemanja vredno!

Društvo »Mali gospodarski obveščalci« reče, da so kozli-plemenjaki na razpolago pri naslednjih rejlih: Nered Matija, Viš, Puh-tejava 3, Martinčič Leonard, Šiška, Vodnikova 91, Mauser Anton, Moste, Pod Ježami 17, Miklavčič Anton, Trnovo, Knezov stradan 15, Smole Matevž, Ječica, Savlje 19. Škodbina za letošnje leto je določena na 40 lir, ponovitev brezplačno.

Za »Dom slepih« so darovali stanovanjci v Fondovih hišah 472 lir nameste venca na kredo pok. go. Ans Pengal. Za velikodušni dar so iskreno zahvaljujemo.

»Zogova«, zadruška malih gospodarjev, ponovno obvešča vse člane, da do nadaljnjega ne sprejme nobene volne v predelavo. Za krmljenje živali so v tem tednu na razpolago svoje sadne tropine.

Šestmesečni tečaj za zobozdravniške pomočnike (asistentke) se odpre 16. oktobra na dentistični šoli v Ljubljani. Prošnje je treba poslati do 10. oktobra.

Za »Dom slepih« so darovali stanovanjci v Fondovih hišah 472 lir nameste venca na kredo pok. go. Ans Pengal. Za velikodušni dar so iskreno zahvaljujemo.

»Zogova«, zadruška malih gospodarjev, ponovno obvešča vse člane, da do nadaljnjega ne sprejme nobene volne v predelavo. Za krmljenje živali so v tem tednu na razpolago svoje sadne tropine.

Šestmesečni tečaj za zobozdravniške pomočnike (asistentke) se odpre 16. oktobra na dentistični šoli v Ljubljani. Prošnje je treba poslati do 10. oktobra.

Slovenci — berite!

22. september 1943-1944

DOKUMENT SEDANJOSTI!

Dobi se v vseh knjigarnah in založbah

ba vložiti najkasneje do 14. t. m. na ravnanstvo Dentistično šole, Vegova 8, kjer se izvejo vsi pogoji dnevno od 9-19.

INSTRUKCIJE za šolo — NOVI TRG 5. Priporočljivo za vse dijake, zlasti privatiste. Prilaganje se privlači! Vpisovanje in informacije dnevno od 9-12 in od 14-16.

Formleot pastile za desinfekcijo ust in grla dobiti v lekarnah.

Pouk za dijake srednjih in ljudskih šol se vrši v »Korepetitoriju«. Mešni trg 17-18. Sprejemanje se privlači! Vpisovanje in informacije dnevno od 9-12 in od 14-16.

Radio material, žarnice, bloke itd., dobro ohranjen ali nov, stalno kupuje trdnja »EVEREST«, Prešernova 44.

Večerni trgovalski tečaj — središče mesta — pri Trgovalnem učnem zavodu, Kongresni trg 2-II., prične s poukom 16. oktobra (knjigovodstvo, korespondenca, računstvo, stenografija, jeziki, strojeplisje itd.) Izbrana predmetov po želji. — Praktična izobrazba potrebna vsakomur! — Vpisovanje dnevno, tudi zvečer. Učnina zmerna. Zahtevajte prospekt. — Ravnateljstvo.

Knjigovodstvo, korespondenca, stenografija, strojeplisje itd. se temeljito in hitro naučite v specialnih dnevni ali večernih tečajih. — Pričetek 16. oktobra. — Prospekti: Trgovalni učni zavod, Kongresni trg 2-II.

Dijake in dijakinje vseh srednjih, mešanskih in ostalih šol opozarjamo, da prične redni pouk v vseh oddelkih na tukašnjem korepetitoriju 15. oktobra. — Ločeni oddelki po predmetih za vse razrede. Izbrana predmeta po želji. — Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. — Informacije: Specialne strokovne instrukcije v središču mesta, Kongresni trg 2-II.

Zavod za italijansko kulturo sporoča, da se bodo pričeli v ponedeljek, 9. oktobra, novi jezikovni, konverzacijski in kulturni tečaji.

Nalivna peresa boljše kvalitete, dobro ohranjena, stalno kupuje ali sprejema v komisijah prodajo trdnja EVEREST, Prešernova 44.

PASTIRJEV GLAS (Knjižice št. 243, tretja izdaja) Dobi se v »Mladinski založbi« in na Rakovniku, c. ena L.150.

Višji trgovalski tečaj v Ljubljani sprejema slušatelje-lece z višjo predizobrazbo (dovršeni redni Enoletni trgovalski tečaj ali višji razredi srednje šole oz. dovršena srednja ali strokovna šola). — Vpisovanje dnevno, Pričetek pouka 12. oktobra. Na razpolago prospekt: Trgovalni učni zavod, Domobranska 15.

Učite se strojeplisja! Novi eno-, dvo-, in trimesečni tečaji pričenejo 9. 10. in 11. oktobra. — Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče. — Lahka desetpistna metoda. — Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji. — Učnina zmerna. — Vpisovanje dnevno. — Prospekti: Trgovalni učni zavod, Domobranska 15.

Vpisovanje v trgovalni učni zavod »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. za Enoletni trgovalski tečaj in Višji trgovalski tečaj se vrši dnevno dopol. in pop. Pričetek pouka 12. oktobra. Na razpolago prospekt, — Ravnateljstvo.

Specialni učni tečaj knjižigovodstva, stenografije, korespondence, strojeplisja, jezikov — dnevni in večerni — pričenejo 12. okt. Izbrana predmetov po želji. — Praktično znanje, potrebno in koristno vsakomur sedaj in v bodoče, doma in v službi, v zasebnem ali javnem poklicu. — Vpisovanje dnevno. — Na razpolago prospekt: Trgovalni učni zavod, Domobranska 15.

Radioaparate in harmonike stalno kupuje ali sprejema v komisijah prodajo trdnja EVEREST, Prešernova 44.

Šolske vesti

Sprejemni izpit. Glede na to, da za prvi razred dovoljeno število učencev na ljubljanskih moških gimnazijah še ni doseženo, se bo vršil po odloku IV šev. 5327-3 z dne 28. septembra 1944 13. in 14. oktobra t. l. sprejemni izpit za naknadno prijavljenih moške kandidate in slece za vse na ljubljanskih moških gimnazijah (v novem uršulinskem šolskem poslopu). Za pismeni izpit naj zbere prijavljeni dne 13. t. m. ob 8. — Pisarne prosv. oddelka pokrajinske uprave.

Na državni trgovalski akademiji prične novo šolsko leto z otvoritveno službo božjo 12. oktobra ob 8. v trnovski cerkvi. Isti dan pridejo dijakinja v šolo, in sicer 3. in 4. razred ob 9. 2. razred ob 10. in 3. razred ob 15. Podrobnosti na uradni deski.

Promenadni koncert

godbe Slovenskega Domobranstva v Ljubljani, kateri bo izvajal 8. oktobra ob 11.15 pred Narodnim domom, ima naslednji spored:

1. »Avia«, koračnica; 2. I. Zajc: »Graničarje, ouvertura; 3. A. Jakl: »Veseli družbi«, venček narodnih; 4. P. Rajkovič: »Romanca«, venček nar.; 5. V. Parma: »Urh, grof Celjski«, pot-pouri; 6. Kneisel: »Pozdrav iz Knina«, koračnica.

Dirigent, kapelnik godbe Slovenkega Domobranstva, g. nadporočnik eskovar.

Radijskim poslušalcem

Ob obletnici prvega domobranskega obhoda v Ljubljani bo v nedeljo, dne 8. oktobra ob pol dvanajsti uri dopolnje govoril g. dr. Stanko Kociper.

Sprejem poškodovanih bankovcev

Šef pokrajinske uprave je z odločbo dne 3. X. 1944., VIII. No. 5591-14 odredil, da morajo poškodovane bankovce in novčance, na katerih so še čitljive številke, sprejemati ob oblasteh in urav-toviti tudi privatne stranke v plačilo.

V primeru, da bi se kdo branil sprejeti znesek poškodovanih bankovcev, ki se smejo krožiti v prometu, se lahko kazni, da je odklonil sprejem plačila.

Obvestila Prevoda

Razdeljevanje krompirja

Mimo že navedenih tvrdk prodajajo eno-ako 50 v ponedeljek 9. t. m. krompir na odre-ko št. 1-20 krompirjeve nakaznice tudi na splošno na Pogačarjevem trgu in sadne tr-govine.

Poziv trdkam, ki razdeljujejo krompir

Vse tvrdke, ki so sprejele krompir v razdeljevanje, naj prinesejo na Prevod, od-sek za krompir, v ponedeljek, dne 9. t. m. do 10 natančne podatke, koliko krompirja je imajo na zalogi, ločeno za italijanski in ločeno za domači krompir.

Tvrdke, ki še prodajajo krompir na od-rezke od 1-20, morajo v ponedeljek pro-dajati zaključiti ter do srede 11. t. m. te od-rezke oddati Prevodu.

Poziv zavodom in javnim kuhinjam

Vse zavode in javne kuhinje, ki jim Prevod dodeljuje krompir, pozivamo, da prinesejo na Prevod, odsek za krompir, do srede 10. t. m. naslednje podatke:

1. koliko oseb je stalno na hrani;
2. koliko od teh ima nakaznice za krom-pir in koliko jih nima;
3. koliko ima zavod lastnega pridelka krompirja;
4. koliko krompirja je že uvozil in ko-liko ga je dobil na Prevodu.

Ti podatki morajo biti potrjeni od upra-ve zavoda odnosno javne kuhinje.

Seznam najdenih predmetov

priljubljenih upravi policije v Ljubljani v mesecu septembru 1944:

Šop 5 ključev v rjavem usnjemenu etulu na zapkonko; majhna rjavkasta denarnica iz usnja z malo vrsto denarja; moška modro-plava karizaste hlače; rjava nalivno pero znamke »Capitole«; očala s rdečo koščeno oblenimi nauljalniki; moška žepna krom-zar znamke »Mivrem«; s fosfor arabskimi kovilniki non magnetni, najdena v letu 1943; mala črna denarnica na zapkonko z vse-bino rožbica in ustnega rdečila; 2 stanovanj-ska ključa Wertheim na železnem obročku; moška rjava usnjena denarnica z vsebino 50 lir in 20 dinarski kovance; majhen po-pravljen otroški čevlček; srebrna ovratna verižica z ovalnim obokom s sliko Matere božje in skoraj nov črn dežnik.

Rdeči križ poroča

Posiv, V poljedelvalnem oddelku, Ma-tinje trg 5, naj se zgleda sledeče osebe ali njih avojci: Krajnik Avgust, Vodopivec Na-na (Smodiš Zlata), Skok Stanko, Trbovc Jo-žip, Vera Gorjup, Tomičević Radosav, Su-bio Joža, Schader Herman, Schlein Manja, Matičič Malvina, Berden Milan, obitelj Mo-horko, Tazin Pava, Anstelj Anton, geodet Elzeršek Ferdo.

Zahvala: g. dr. Lekar France, odvetnik v Ljubljani, je daroval BK 500 lir iz porav-nave v neki kazenski zadevi pred okrajnim sodiščem v Ljubljani. Prišrna hvala!

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman 29

Deseto poglavje

Kriti je bil ob jako neugodnem ča-su obiskal faktorja Thordsena v nje-govi pisarni. Faktor je bil tisto ne-ko v cerkvi, kar se je le poredkoma zgodilo. Pa saj ni bil šel tjakaj zato, da bi silil župnikovo pridigo, ampak zato, ker je bil skoraj prepričan, da bo ondi dobil Finnurja z Vadija. In izkazalo se je, da ni bil napak račun na to. Kojo končani službi božji je stopil k občinskemu predstojniku, pro-seč ga, naj bi kdaj kasneje čez dan, kadar bi utegnil, prišel k njemu — da se mora nekaj z njim porazgovoriti in sicer zaradi tujinske dražbe.

Že prve dni v tednu je bil Finnurju pisal in ga prosil, da bi razglasil draž-bo, ki naj bo — če mu je prav — kar v ponedeljek. Da mu v skladiščih leži različna ropotija in občinski predstoj-nik naj poskrbi, da bo dražba razgla-sena.

Prav za prav je pričakoval, da se bo Finnur v ta namen oglašil pri njem,

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Žalna slovesnost v Šmohorju. To dni so obhajali v poštni dvorani žalna slo-vesnost za padlim SA četnim vodjem Josipom Jurkovičem, ki je 28. avgusta tega leta padel v boju proti boljševikom. Pokojni izhaja iz splošno znane obrtniške družine v Šmo-horju in je bil večkrat odlikovan.

Poškodbe gozdov po bombah. — V »Kärntner Zeitung« z dne 6. oktobra t. l. beremo, da je v naredbi z dne 30. novembra 1940 o vojnih poškodbah določena tudi poškodba gozdov po bombah. Sleherno tako poškodbo je treba naznaniti pristojnemu uradu za vojne poškodbe, ki bodo nato ocenjene in povrnjene.

Pojdite hrč po popravila! V raznih trgovinah in obratih, ki izvajajo razna popravila teh ali onih predmetov, se sečasoma nabere polno že popravljenih stvari. Ker teh v primeru katerega letal-skega napada skoraj ne bi bilo mogoče nadomestiti, opozarja »Kärntner Zeitung« z dne 6. okt. t. l. naj ljudje ne pušajo popravil v dotičnih popravilnicah delj, kot je potrebno, to je največ 14 dni, in jih naj pridejo brž iskat. Vsi tozadevni popraviljenci naj opozorijo ljudi na to.

V Celovcu sta umrli 68 letna vdova tobačnega tovarnarja Marija Lavrič in 84 letna vdova tesarja Neža Mikl.

Smrtna nesreča. Trinajstletni ljudsko-šolski učenec Jože Tepina iz Predvdora se je peljal s kolesom iz Kokre po cesti na Jezersko. Na ovinku v Tupalich pa je v nagli vožnji zadel v neki tovarni avto, ki je privozil iz Predvdora. Fant je bil na mestu mrtve.

S Spodnje Stajerskega

Graščino Pogled pri Slov. Konflicah so hoteli gošarji zažgati, a so jih pravo-časno pregnali. Zgoraj je samo en del velikega poslopja. Nedavno je padel last-nik gradu graščak Pongratz, zadet od tuje roke. Star je bil že okoli 80 let. On se je največ trudil, da so se Poljane zvezale s Konflicami po ozkotirni želez-nici. Praded Pongratz je bil naveden kmet, katerega je baje cesar Jožef dvig-nil v plemiški stan.

Osebnost. Vodstvo tovarne lepen-ke v Čeršaku pri St. Ilju je prevzel H. Peer, rojak iz Štor pri Celju. Peer je bil že pod prejšnjimi lastniki Aus-Borac ravnatelj tega podjetja. Pod sedanjo upravo pa je prevzel večino delnic on sam.

Pojasnilo. Nedavno smo poročali, da je prevzel vodstvo splošne javne izobra-ževalne organizacije v Mariboru ravn-

Ureditev prodaje čevljev

1. Nakup in oddaja čevljev, ki so v ce-loti ali delno izdelani iz usnja, so vrši po določbah moje navedbe o izdelovanju in na-kupu ter popravilu čevljev z dne 30. oktobra 1943, št. 26 (Sl. l. 281/43) in mojih izvršilnih določb št. 2 po čl. 1 in 4 navedbe Vrhov-ne komisarija v zagotovitev tekstilne oskrbe delovnega ljudstva z dne 9. septem-bra 1944 (Sl. list 134/43), kolikor je tam pred-videna izdaja oblačilnih izkaznic s odrezki, namenjenimi za nakup čevljev. Sprito vo-jnih razmer se smejo nakaznice načelno iz-dajati po najstrožjih merilih samo v zago-tovitev najnujnejše potrebe delovnega ljud-stva in iz zgibih neposredne škode za zdrav-je.

2. V čl. 1 moje prve citirane navedbe predpisana prepoved izdelovanja čevljev po meri se ima nasplošno dosedanjim toleran-cijam izvajati tako, da čevljar ne sme pre-vzeti izdelave novih čevljev, niti če potroš-nik sam dobavi usnje, niti če čevljar da usnje iz svoje zaloge. Izjema od te prepo-ved, določena v čl. 2 navedbe glede izde-lovanja ortopedskih čevljev, ostane v va-ljavi. Siceršnje izjeme glede izdelovanja čevljev po meri določa šef pokrajinske uprave v sporazumu s nemškim svetoval-cem.

3. Čevlji se bodo razdeljevali med po-trošnike samo v višini kontingenta, ki ga od časa do časa za določeno obdobje pred-piše šef pokrajinske uprave v sporazumu s nemškim svetovalcem. Kontingent bo raz-deljen po upravnih področjih, rezervirana pa bo posebna količina čevljev za socialne ustanove, za industrijske obrate, za uradna mesta in posebej za begunce s partizanskih področij.

4. Za izdajanje nakaznic so pristojna tale oblasti:

telj Hutter. Mnogi so mislili, da je to Hutter, ki je bil lastnik največje tekstil-ne tovarne na Stajerskem, Josip Hutter. To pa je zmotno. Predsednik oziroma ravnatelj prosvetne organizacije v Ma-riboru je E. Hutter, ki je po poklicu profesor. Josip Hutter pa še naprej so-deluje pri svoji tekstilni tovarni.

Grozje gnilje. Kar je še grozja po peronospori ostalo, je začelo zadnje te-dne močno gniti. Konec septembra je nastopila daljša deževna doba, ki je po-sepila gnilobo. Vinske trgatev se ni dala odlašati in oblast je dovolila vino-gradnikom trgatev že pred 10. oktobrom. Kljub temu, da vinski mošt ni najboljši, je vendar letošnji vinski pridelek zelo iskano blago. Celu zavržena šarnica ima obilo odjemalcev.

Smrtna nesreča delavca. Anton Jan-čič, 20 letni čevljarški pomočnik iz škot-jega dvora, okraj Pokrče, je sedel na vozu, ki je bil naložen s drvini. Jančič je padel z voza, drva so se podrla nanj in ga tako močno poškodovala po glavi, da je kmalu zatem umrl v bolnišnici.

Raznašalke

za okraj
Moste, Rožna dolina,
Trnovo in centrum

sprejme uprava »SLOVENCA«. Prijavitli se je osebno v upravi.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Šef pokrajinske uprave je 6. okt. določil za tržno blago v Ljubljani naj-višje cene, ki veljajo od ponedeljka, 9. oktobra 1944 zjutraj dalje do objave novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovo-ljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so na-slednje:

Novo kislje zelje 6.80 lir, kislja repa 5 lir, repa brez zelenja 2, rdeče zelje 4, zelinate glave 3, zelje na debelo 2, sveže naribano zelje 4, ohrovt 4, črna redkev 3, rdeča pesa 5, kolerabice 6, koleraba 4, karfiola 10, novi krompir 6, vrtna bučka 5, buče 2, paradižniki 10, paprika 12, glavna solata 8, endi-vija 6, radič 6, spinata 8, šopek mešane zelenjave za juho 0.50, osnaženo rdeče korenje 6, peteršilj 6, zelena 8, por 9, čebula 6, česen 10, osnaženi hren 6,

Ureditev prodaje čevljev

a) šef pokrajinske uprave po odseku za oskrbo pri oddelku VIII, glede javnih po-trošnikov državnih službenih mest in do-brodelnih ustanov;

b) okrajna glavarstva in župan mesta Ljubljane po svojih prostovoljnih oddel-kih za posebne nakaznice posameznikom, ki imajo svoje stalno domovališče v njih upravnem območju;

c) župan mesta Ljubljane po svojem pro-skrbovalnem oddelku za posebne nakaznice beguncom s območij pokrajine, ki so ogo-žena po partizanih, ako imajo v pokrajini svoje stalno domovališče;

d) Pokrajinski gospodarski svet za na-meščanstvo vojno važnih obratov s omejit-vijo na delovne čevlje.

5. Upravna oblastva I. stopnje in Po-krajinski gospodarski svet vpišejo izdane nakaznice v kartotekne liste, ki so predpi-sani za tekstilno oskrbo.

6. Trgovci in obrtniki smejo oddajati čevlje samo proti izročitvi nakaznice in istočasno odtrganju odrezka oblačilne iz-kaznice. Za sprehodne čevlje je določen od-rezek A in za delovne čevlje odrezek B ob-laclilne izkaznice.

7. Trgovci na drobno in obrtniki morajo do 5. dne v vsakem mesecu izročiti Pokra-jinskemu gospodarskemu svetu nakaznice in odrezke oblačilne izkaznice, ki so jih pre-jeli v prejšnjem mesecu. Na osnovi tega in glede na obstoječe zaloge čevljev prejmejo za to naročilnice, s katerimi nadalje lah-ko čevlje nabavijo. Pokrajinski gospodarski svet razdeli vsakokrat določeni kontin-gent čevljev po navodilih, ki se bodo iz-da-dala sporazumno s nemškim svetovalcem.

8. Kršitve prednjih določb se kaznujejo po veljajočih zakonskih predpisih.

9. Prednja navodila naj okrajna glavar-stva razglašajo na primeren način.

Vsakdanje Ljubljana...

Živilski trg prve oktobrske soboto

Ob močno megljenem vremenu se je že zgodaj razvijalo tržno vrvenje prvo soboto deževnega meseca oktobra. Pro-met je bil znaten. Zelenjave, posebno endivije, veliko na izbiro. Naprodaj so bili zeleni paradižniki. Bilo jih je več-košar in so šli dobro v prodaj. Trnovske zeljarice so pripeljale sode kislega zelja. Kot lani so tudi letos nekatere kmetice začele voziti na trg že naribano, neokisano sveže zelje, ki ga gospodinje rade kupujejo, kajti porabi se takšno, prav drobno naribano zelje za solato ali pa za sladko zelje kot prikuho. Gospodinje zelo povprašujejo po čebuli, ki je na trgu prav redka. Lahko jih potolažimo, da bo trg v bližnji prihodnosti dobro oskrbljen s čebulo. Povpraševanje je tudi po česnu, zlasti po zimskem, ko je sedaj čas za njega saditev. Na trgu je tudi dosti mlade perutnine, ki so jo pro-dajalke zelo ponujale v nakup, toda kupčije so bile redke. Prodaja perut-nine je sedaj postala živahna, kajti mnogi rejci perutnine so prisiljeni ve-lik del perutnine odprodati, ker nima-ju zadostnih zalog krme in piče. Na trgu je neka ženska prodajala tudi go-be. Bile so bolj razstavljene, kakor pa da bi jih gospodinje kupovale. Le-tos je nekam slaba letina za gobe. Pra-vijo, da je rasti gob velika ovira so-danje mrzlo vreme. Stare nabiralke gob pa so tudi mnenja, da mila zima, kakor sta bili zadnji dve, ni ugodna gobam za prihodnjo jesen.

Kupujte knjige Sl. knjižnice!

bruške 14, jabolka 14, jabolka za vku-havanje 7, gobe I. vrste (jurčki) 20, gobe II. vrste 12, suho lipovo cvetje 25 lir za kg.

Kjer ni posebej naveden liter, ve-ljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te najvišje dopustne cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker za blago, uvoženo iz drugih pokrajin, veljajo cene, ki jih za vsako pošiljko posebej odobri šef pokrajinske uprave.

Posebno pa opozarjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti po teh ce-nah napredaj vse blago zdravo, otreb-ljeno in v takem stanju, kot je opi-sano v ceniku. Vsa povrtnina mora biti osnažena in oprana, vendar pa ne več mokra ali namočena, pač pa sve-ža. Vse te najvišje dopustne cene ali tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene na vsem v ceniku navede-nem blagu ne samo na Vodnikovem in Pogačarjevem trgu, temveč tudi na živilskih trgih na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih po vsej mestni občini ljubljanski. Blago, ki so bile cene zanj objavljene v pre-jšnjih maksimalnih cenikih in jih sedaj ni v ceniku, se mora prodajati po prejšnjih cenah kot ob isti letni dobi lanskega leta, če ni bila za tisto blago s posebno odločbo šefa pokrajinske uprave — oddelek XI. — odobrena drugačna cena.

Prva repiza Shakespearjeve komedije »Kar hočete« bo danes v nedeljo laven abon-maja. Letošnja zasedba je v glavnem nova, kar bo primoglo temu graciozno šogave-mu delu do novega učinka. — Osebe: Or-sino — Drenovec, Sebaktijan — Nakret, An-tonijo — Vl. Skrbinek, Pomorski kapitan — P. Kovič, Valentin in Curio — Bitenc in Miklavc, Vitez Tobija Rig — Peček, Vitez Andrej Bledica — Jan, Malvollo — Gregorin, Fabijan in Noreo — Gorinšek in Sever, Ka-pucin — Lipah, Vodja biršev — Verdoval, Olivija sluga — Rastrosen, Olivija — Sa-rčeva, Viola — Razbergerjeva, Marija — Svetolova. — Režiser: prof. O. Svet, Scena: arh. inž. Franz E. Kostum: D. Kačorjeva. Scenska glasba: H. Svetel.

Linhartov »Matfček« se ženi bo odigran za vse abonmaje in sicer na željo občinstva, ki želi spoznati naraščaj Dramega studia.

Ljubljanska knjižarna

Gospodsvetska 3

Lastnica:

Slivar Majda

RDEČA KOLOBOCIJA

MIME IN MIMA

Za lir deset kaj takega — kar pol stotnje smešnih slik, ki dajo pesmim, zgodbam mlk — na zemlji ni enakegal

II. javni simfonični koncert »Radia Ljubljane«

Pri dosedanjih javnih simfoničnih kon-certh Radia Ljubljane so bili z uspehom izvajani že številni biseri iz svetovne in do-mačne glasbene literature. Dirigent Drago M. Siljanec bo na II. letošnjem simfoničnem večeru zopet presenetil ljubitelje glasbe z novimi znamenitimi deli. Osrednja točka za-nimanja bo solist, naš najbolj priznani pia-nist, prof. Anton Trost.

Koncert se bo vršil v ponedeljek, 16. oktobra ob 19 v veliki unioński dvorani. Vstopnice a sporedi bodo po malenkostno spremenjenih cenah od srede 11. t. m. dalje v predprodaji v knjižarni »Glasbne Matice«.

Dramsko gledališče

Nedelja, 8. oktobra, ob 18: »Kar hočete«. Izv. Ponedeljek, 9. oktobra: Zaprti. Torek, 10. oktobra ob 18: »Jakob Ruda«. Red Premierski.

Prva repiza Shakespearjeve komedije »Kar hočete« bo danes v nedeljo laven abon-maja. Letošnja zasedba je v glavnem nova, kar bo primoglo temu graciozno šogave-mu delu do novega učinka. — Osebe: Or-sino — Drenovec, Sebaktijan — Nakret, An-tonijo — Vl. Skrbinek, Pomorski kapitan — P. Kovič, Valentin in Curio — Bitenc in Miklavc, Vitez Tobija Rig — Peček, Vitez Andrej Bledica — Jan, Malvollo — Gregorin, Fabijan in Noreo — Gorinšek in Sever, Ka-pucin — Lipah, Vodja biršev — Verdoval, Olivija sluga — Rastrosen, Olivija — Sa-rčeva, Viola — Razbergerjeva, Marija — Svetolova. — Režiser: prof. O. Svet, Scena: arh. inž. Franz E. Kostum: D. Kačorjeva. Scenska glasba: H. Svetel.

Linhartov »Matfček« se ženi bo odigran za vse abonmaje in sicer na željo občinstva, ki želi spoznati naraščaj Dramega studia.

Operno gledališče

Nedelja, 8. oktobra, ob 17: »Jenufa«. Premie-ra. Otvoritevna predstava operne sezone 1944-45. Red Premierski.

Ponedeljek, 9. oktobra: Zaprti. Torek, 10. oktobra ob 18: »Jenufa«. Red A. Jenušek: »Jenufa«. Libreto je napisala Gabriella Preissova. Dejanje se dogaja na vasi v hiri cerkovenice Buryje in obravnava usodo njene pastorko Jenufa. — Osebe: Jo-nufa — Hoybalova, cerkovnica Buryja — Karlovčeva, starka Buryja — Golobova, La-ca Klemen — Lipušček, Steva Buryja — Ur-si, Milnar — Dolničar, Rihtar — Zupan, Rihtarica — Poličeva, Karolka — Bukovčeva, Dekla — Sadržkova, Barena — Sena-gačnikova, Jano, pastirček. — Barbičeva. — Dirigent: dr. Švara, Režiser: C. Debevec. — Današnja premiera je otvoritvena predsta-va operne sezone 1944-45 za red Premierski. Začetek predstave ob 17.

Večje transportno podjetje sprejme tako

nekaj krojačev in čevljarjev, dalje rokodelce vseh panog ter reflektante za šofer. šolo.

Prosto stanovanje, dobra oskrba in visoka plača.

Predstaviti se v bivšem Sokolskem domu v Trnovem, Ljubljana.

V Ameriko... ta misel mu ni bila prav nič nova, bila je že v njem in je kipela, odkar je bil prvkrat mislil na možnost, da bo nemara nekoč prisi-ljen zapustiti hišo in dom. Nekega dne mu je bila nenadoma prišla na mar: potem mu ne bi nič drugega kazalo — potem bi moral v Ameriko! Vendar je vselej, kadar koli je stvar bolj pre-mislil, dognal, da bi bila to le strahopetnost. Postati begunec — ker bi mu šlo slabo! To je vendar izdajstvo! Nak — pa že rajši prebijati se skozi lakoto in uboštvo! Boriti se, dokler imaš še dvoje krepkih rok in dokler nisi z družino v breme svoji deželici. Če bi prišlo pa tako daleč, potem pa že rajši proč, rajši v Ameriko — ali pa iz življenja! Šele takrat bi se lahko z mir-no vestjo odločil za Ameriko.

Medtem ko je preudarjal že Bog ve kolikokrat to staro misel, in z vedno istim koncem, se je iz njegove duše nekaj izvil. To bi bila pa prilika za borbo, možnost, da bi prežl svojo živ-ljenje z delom in vsebino, pa nemara tisočkrat bolj koristna in bolj pomem-bna kot je ta ponersrečni boj za doma-čijo... Novo konzumno društvo bi ustanovili! Uresničili bi župnikovo pred-log... Ne bo se dal oplakati s starimi ostanki... Zbral bo kmete krog sebe... Organiziral bo pravi praveci upor zo-per Schevinga in sinoy! Zoper faktor-ja Thordsen!

V nedeljo, ob času službe božje, ni faktor še nič vedel, kako bi se lotil Finnurja in si ga pridobil. A ko so zvonovi v drugo zvonili, je pograbil klobuk in odšel v cerkev. In potem je dobil Finnurja in ga prosil za pome-nek.

Finnurju pa se ni mudilo za pome-nek s faktorjem. Jasnno mu je bilo, da se bo bitka zdaj začela in da je bila dražba samo preteza. Pri župnikovem nedeljskem omizju je bil izredno ma-lobeseden. Sera Sturla je opazil nje-govo slabo voljo in ga je hotel, čim so gostje odšli, vprašati po vzroku, pa ga ni mogel nikjer najti; Finnur se je moral pač neopaženo odpraviti na svo-ja pota. A njegov konj je bil še na trati in se je pasel. Spodaj na obali pa je bil mali Šilvi, igrajoč se z Blido: torej bo že prišel nazaj.

Finnur je bil zares odhitel pred, čim so se začeli gostje razhajati. Vendar ni bil šel ko faktorju Thordsenu. Nekaj časa se je potikal med čermi in se je nato stran od poti ulegel za me-jo. Hotel je biti nekoliko sam, preden bi šel k faktorju na pogovor, kjer se bo vse odločilo, o čemer je bil prepri-čan. Govorice, ki so krožile okoli, so-bile zmeraj bolj izrazite. In ko je bil faktor po službi božji k njemu pristoi-lje, je bilo v njegovih očeh nekaj, kar je izbrisalo sleherni dvom.

Ležal je v zeleni travi na rebri in je dal, da je tišina polzela vanj. A čim

da bi se o tem porazgovorila. A ta mu je le poslal pismo, kjer mu je pisal, da se bo dražba vršila ob času, ki ga faktor želi, in da bo razglašena, kot je navada. Priložil je bil nekaj pisanih oznanil in je prosil faktorja, naj jih dá nabiti — eno na prodajalniška vrata, drugo pa na kak živahnejši kraj v mestu.

Ves teden je faktor zaman priča-koval, da bi ga Finnur obiskal glede na razporeditev dražbe. Finnurja ni bilo. No, saj se o tem prav za prav ni bilo treba nič pogovarjati, ničesar dru-gega ko to, kar se je dalo urediti tudi tisto jutro na dan dražbe: to si je moral faktor po tistem sam priznati. Ven-dar bi bil rad govoril z občinskim predstojnikom še preden bi bila draž-ba. Zakaj, če bi se izkazalo, da bi se mu dobri Finnur z Vadija postavil po robu, — faktor Thordsen je bil skle-nil, da bo že zdaj spregovoril z njim o njegovi poslanski kandidaturi in mu dal razumeti, da potrebuje njegove podpore, — potem naj bi se dražba kar odpovedala.

